Adroddiad Blynyddol y Grŵp Trawsbleidiol ar Dlodi Tanwydd ac Effeithlonrwydd Ynni

Dyddiad: 1 Chwefror 2021

Y Grŵp Trawsbleidiol ar Dlodi Tanwydd ac Effeithlonrwyd Ynni

1. Aelodaeth y Grŵp a deiliaid swyddi

Cadeirydd:

Mark Isherwood AS

Aelodau o'r Senedd:

Mike Hedges AS

Vikki Howells AS

Llyr Gruffydd AS

Helen Mary Jones AS

Ysgrifenyddiaeth

Ben Saltmarsh (NEA Cymru), Pennaeth NEA Cymru, National Energy Action (NEA) Cymru, Ystafell 4E, 1 Heol y Gadeirlan, Caerdydd, CF11 9HA. E-bost: ben.saltmarsh@nea.org.uk. Ffôn: 029 2022 9322/ 07720591403. (Ysgrifennydd Etholedig).

2. Cyfarfodydd blaenorol y Grŵp ers y Cyfarfod Blynyddol Cyffredinol diwethaf

Cyfarfod 1.

Dyddiad y cyfarfod: 23 Gorffennaf 2020 (Ar-lein ar Zoom)

Yn bresennol:

Mark Isherwood AS (Cadeirydd)
Michael Anderson, Ofgem
Sumina Azam, Iechyd Cyhoeddus Cymru
Stephen Chamberlain, Llywodraeth Cymru
Matt Copeland, NEA
Jonathan Cosson, Cymru Gynnes
Ceri Cryer, Age Cymru
Phil Dawson, E.ON.
Steffan Evans, Sefydliad Bevan
Brian Hart, NEA
Mike Hedges AS
Sam Hughes, Cyngor ar Bopeth
Sion Jones, Senedd Cymru
Tudur Jones, Llywodraeth Cymru
George Jones, Swyddfa Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru
Crispin Jones, Arbed am Byth
Simon Lannon, Prifysgol Caerdydd
Fflur Lawton, Smart Energy GB
Michelle Lewis, Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru
Cheryl Martin, Plant yng Nghymru
Juliet Morris, Gofal ac Atgyweirio Cymru
Mike Potter, NEA
Bethan Proctor, Cartrefi Cymunedol Cymru
Daniel Roberts, Ofgem
Ben Saltmarsh, NEA Cymru
Adam Scorer, NEA
Joanna Seymour, Cymru Gynnes
Tim Thomas, NRLA
Jack Wilkinson-Dix, Ymddiriedolaeth Arbed Ynni
Nigel Winnan, Cyfleustodau Cymru a'r Gorllewin

Crynodeb o'r materion a drafodwyd:

Ffocws:

Mae'r achosion o COVID-19 wedi cael effaith sylweddol ar gyllid cartrefi, yn enwedig i'r bobl hynny sydd eisoes yn cael trafferth gyda chostau gwasanaethau hanfodol. Wrth inni barhau i weithio trwy'r argyfwng a wynebu'r gaeaf, defnyddiwyd y cyfarfod hwn i drafod rhai o effeithiau uniongyrchol COVID-19, ac effeithiau sy'n dod i'r amlwg, ar aelwydydd mewn tlodi tanwydd ac aelwydydd sydd mewn perygl o dloci tanwydd yng Nghymru. Roedd yn gyfle i rannu barn a phrofiadau ac i drafod beth y gellid ei wneud i helpu i leihau'r pwysau ar y rhai sy'n ei chael hi'n anodd i gadw'n gynnes ac yn iach.

Cafwyd cyflwyniad gan Ben Saltmarsh, Pennaeth NEA Cymru, ar:

- y camau cynnar a gymerwyd gan Lywodraeth y DU a'r diwydiant ynni i helpu i ddiogelu defnyddwyr;

- materion sy'n dod i'r amlwg sydd wedi cael eu nodi ac y bydd angen eu datrys cyn ail gyfnod clo posibl;
- dyledion ynni cynyddol; *a*
- phapurau polisi diweddar NEA, Galwad am Dystiolaeth a gwaith ehangach ar faterion perthnasol (gan gynnwys cynllun tlodi tanwydd arfaethedig newydd Llywodraeth Cymru).

Cafwyd cyflwyniad gan Sam Hughes, Ymchwilydd Polisi, Cyngor ar Bopeth, ar:

- yr effeithiau sy'n dod i'r amlwg y mae Cyngor ar Bopeth wedi'u nodi trwy ei waith, gan gynnwys ystadegau ar incwm cartrefi, dyled, hunan-ddatgysylltu a hunan-ddogni;
- arolwg *Facing the Cliff Edge* yng Nghymru; *a*
- threm ymlaen o ran materion parhaus a/neu ail gyfnod clo posibl, gan gynnwys opsiynau ynghylch y Gronfa Cymorth Dewisol a gwneud yn fawr o incwm.

Cafwyd cyflwyniad gan Sumina Azam, Pennaeth Polisi Iechyd Cyhoeddus Cymru (ICC) ar:

- adroddiad ICC, *Gwella iechyd a llesiant yn ystod y gaeaf a lleihau pwysau'r gaeaf yng Nghymru*, sy'n canolbwyntio ar ddefnyddio dull ataliol ac anelu at gyfoethogi cynllunio strategol;
- cyfraddau marwolaethau ychwanegol y gaeaf yng Nghymru a'r DU;
- ymyriadau ar sail tystiolaeth (gan gynnwys brechiadau hyd at welliannau effeithlonrwydd ynni);
- cynnydd yn nifer y derbyniadau brys i'r ysbyty, sydd ar ei huchaf ymysg pumed rhan fwyaf amddifad o boblogaeth Cymru;
- yr angen i fynd i'r afael â thlodi a thai o safon wael; *a*
- fframwaith gweithredu.

Cafwyd cyflwyniad gan Stephen Chamberlain a Tudur Jones, Adran Effeithlonrwydd Ynni Domestig a Thlodi Tanwydd, Llywodraeth Cymru, ar:

- statws diweddaraf cynlluniau i ymgynghori ar gynllun tlodi tanwydd newydd ar gyfer Cymru, a ohiriwyd yn fwyaf diweddar oherwydd COVID-19;
- gwelliannau diweddar i'r Gronfa Cymorth Dewisol;
- y wybodaeth ddiweddaraf am waith y Rhaglen Cartrefi Cynnes yn ystod y cyfnod clo, gan gynnwys Peilot Amodau Iechyd y Cynllun Nyth;
- cynnydd yn yr amcangyfrifon o dlodi tanwydd;
- ymchwiliad Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig y Senedd i dlodi tanwydd ac ymateb Llywodraeth Cymru; • Ymgysylltiad y

Gweinidog â’r Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol ar y Gostyngiad Cartrefi Cynnes; *a*
- gwasanaethau cyngor a chymorth o ran ynni.

Atebwyd cwestiynau. Daeth y cyfarfod i ben gydag etholiad diwrthwynebiad Ben Saltmarsh, Pennaeth NEA Cymru, yn Ysgrifennydd Grŵp a nodyn ynghylch cynlluniau i gwrdd eto pan fydd yr ymgynghoriad ar y cynllun tlodi tanwydd newydd ar gyfer Cymru ar agor.

Cyfarfod 2.

Dyddiad y cyfarfod: 25 Ionawr 2021 (Ar-lein ar Zoom)

Yn bresennol:

Michael Anderson (Ofgem), **Paula Burnell** (Dŵr Cymru), **Jessica Cook** (NEA), **Matt Copeland** (NEA), **Phil Dawson** (E.ON), **Ryland Doyle** (Swyddfa Mike Hedges AS), **Claire Durkin** (NEA), **Bethan Edwards** (Marie Curie), **Steffan Evans** (Sefydliad Bevan), **Brian Hart** (NEA), **Sam Hughes** (Cyngor ar Bopeth), **Samantha James** (Dŵr Cymru), **Adam Jones** (Iechyd Cyhoeddus Cymru), **Crispin Jones** (Arbed am Byth), **George Jones** (Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru), **Liz Lambert** (Cyngor Caerdydd), **Simon Lannon** (Prifysgol Caerdydd), **Fflur Lawton** (Smart Energy GB), **Simone Lowthe-Thomas** (Asiantaeth Ynni Hafren Gwy), **Helen Parfitt** (Swyddfa Helen Mary Jones AS), **Faye Patton** (Gofal ac Atgyweirio Cymru), **Lee Phillips** (Gwasanaeth Arian a Phensiynau), **Neville Rookes** (Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru), **Bethan Proctor** (Cymru Tai Cymunedol), **Ben Saltmarsh** (Ysgrifenyddiaeth/NEA Cymru), **Adam Scorer** (NEA), **Ben Sears** (Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru), **Dora Szalkay** (Swyddfa Huw Irranca-Davies AS), **Gareth Thomas** (NEA Cymru), **Tim Thomas** (Cymdeithas Genedlaethol y Landlordiaid Preswyl), **Jack Wilkinson-Dix** (Ymddiriedolaeth Arbed Ynni), **Nigel Winnan** (Cyfleustodau Cymru a’r Gorllewin)

Crynodeb o’r materion a drafodwyd:

Ffocws:

Yn y cyfarfod hwn canolbwyntiwyd ar gynlluniau drafft Llywodraeth Cymru i fynd i’r afael â thlodi tanwydd rhwng nawr a 2035.

Yn dilyn ymgynghoriad a barodd dri mis, roedd y cyfarfod yn gyfle i randdeiliaid fyfyrio ar eu hymatebion a rhannu barn am yr hyn sydd angen ei wneud i gefnogi pobl ledled Cymru sy'n ei chael hi'n anodd mewn cartrefi oer, anniddos, afiach.

Roedd y cyfarfod hefyd yn cynnwys y cyfarfod cyffredinol blynyddol ar gyfer eleni.

Cafwyd cyflwyniad gan Ben Saltmarsh, Pennaeth NEA Cymru:

- crynodeb o gynigion allweddol Llywodraeth Cymru (yn absenoldeb y Gweinidog a swyddogion Llywodraeth Cymru, a anfonodd eu hymddiheuriadau);
- barn NEA mewn ymateb, gan ganolbwyntio ar:
  - dargedau - gan gynnwys galwadau ar i Lywodraeth Cymru gyflawni ei rhwymedigaethau statudol i nodi cerrig milltir interim;
  - camau gweithredu - yn gysylltiedig â 'Rhaglen Cartrefi Cynnes', 'Gwasanaethau Cyngor a Chymorth o ran Ynni', 'Monitro, gwerthuso ac adrodd', a 'Gweithio gyda phartneriaid'; o alinio ag amcanion ehangach y Llywodraeth - yn enwedig iechyd y cyhoedd a datgarboneiddio.

Cafwyd cyflwyniad gan Sam Hughes, Ymchwilydd Polisi, Cyngor ar Bopeth, ar:

- ymateb Cyngor ar Bopeth, gan ganolbwyntio ar:
  - dargedau - gan gynnwys yr angen am gerrig milltir interim a sylfaen statudol, targed EPC, a rhwymedigaeth ar lefel leol;
  - camau gweithredu allweddol - yn gysylltiedig â darparu gwasanaethau cymorth tlodi tanwydd, monitro a gwerthuso, a meysydd y tu allan i bwerau uniongyrchol Llywodraeth Cymru;
  - camau tymor byr ychwanegol posibl - ynghylch y Rhaglen Cartrefi Cynnes, mesurau penodol i gefnogi'r rheini sydd mewn tlodi tanwydd difrifol, y Gronfa Cymorth Dewisol, ECO-Flex, ac amcangyfrifon tlodi tanwydd;
  - cynigion newydd - gan gynnwys pryderon ynghylch y mesur oriau cilowat a chynigion ynghylch pobl dan 25 oed;
- i gloi, rhannwyd linc i ystadegau diweddar ar COVID-19, tlodi tanwydd a Chymru.

Cafwyd cyflwyniad gan Dr Steffan Evans, Swyddog Polisi ac Ymchwil, Sefydliad Bevan, ar:

- prif fyfyrion o ymateb Sefydliad Bevan, gan gynnwys:
  - mesur incwm gweddilliol ar gyfer tlodi tanwydd o beth arall y gellir ei wneud i ganolbwyntio ar incwm a chostau tanwydd (yn ogystal ag effeithlonrwydd ynni)
- canlyniadau arolwg diweddar gan YouGov, yn ymwneud ag effeithiau'r pandemig; *a*
- galwadau am system fudd-daliadau i Gymru.

Cafwyd cyflwyniad gan Adam Jones, Uwch-swyddog Polisi, Iechyd Cyhoeddus Cymru (ICC), ar:

- drosolwg byr o ymateb ICC; *a*
- gwaith mae ICC yn ei wneud ar hyn ar effeithlonrwydd ynni ac iechyd yng Nghymru, ac amlygir tystiolaeth ac argymhellion allweddol ar gyfer polisi ac ymchwil yn y dyfodol.

Atebwyd cwestiynau.

Cafwyd cyflwyniad gan Samantha James, Rheolwr Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cwsmeriaid Domestig, a Paula Burnell, Rheolwr Cwsmeriaid Bregus, Dŵr Cymru, ar:

- gefnogaeth gyfredol Dŵr Cymru i gwsmeriaid sydd dan amgylchiadau bregus;
- yr heriau sy'n wynebu cwsmeriaid oherwydd COVID ac ymateb Dŵr Cymru;
- y gorgyffwrdd rhwng tlodi dŵr a thlodi tanwydd; *a*
- throsolwg o'r diwydiant, gan gynnwys Adolygiad Fforddiadwyedd y Cyngor Defnyddwyr Dŵr.

Atebwyd cwestiynau. Daeth y cyfarfod i ben gyda'r cyfarfod cyffredinol blynyddol ar gyfer eleni, gan gynnwys ailethol, yn ddiwrthwynebiad, Mark Isherwood MS yn Gadeirydd y grŵp trawsbleidiol a Ben Saltmarsh, Pennaeth NEA Cymru yn Ysgrifennydd Grŵp. Cytunwyd y bydd 'Adroddiad Gwaddol' cryno yn cael ei gynhyrchu i'w ddefnyddio ar ôl etholiad y Senedd, os caiff y grŵp trawsbleidiol hwn, neu grŵp cyfatebol, ei ailsefydlu.

3. Lobïwyr proffesiynol, sefydliadau gwirfoddol ac elusennau y mae'r Grŵp wedi cyfarfod â hwy yn ystod y flwyddyn flaenorol.

Fel y'u manylir uchod.

Datganiad Ariannol Blynyddol

Dyddiad: 1 Chwefror 2021

Y Grŵp Trawsbleidiol ar Dlodi Tanwydd ac Effeithlonrwyd Ynni

Cadeirydd: Mark Isherwood AS

Ysgrifenyddiaeth:

Adam Scorer (NEA) Dros dro o 1 Tachwedd 2019

Ben Saltmarsh (NEA Cymru) o 23 Gorffennaf 2020

Treuliau'r Grŵp.	Dim.	£0.00
Costau'r holl nwyddau	Ni phrynwyd nwyddau.	£0.00
Buddiannau a gafodd y grŵp neu Aelodau unigol gan gyrff allanol	Ni chafwyd buddiannau.	£0.00
Unrhyw gymorth ysgrifenyddol neu gymorth arall	Ni chafwyd cymorth ariannol. Darparwyd ysgrifenyddiaeth gan NEA Cymru	£0.00
Gwasanaethau a ddarparwyd i'r Grŵp fel lletygarwch. Amherthnasol. Cynhaliwyd y ddau gyfarfod ar-lein ar Zoom.		
Dyddiad	**Disgrifiad o'r darparwr a'i enw**	**Cost**
		£0.00
	Cyfanswm y gost	£0.00